

Liikudes kaasava kutse- ja täiendusõppe poole

Käesolev trükis on üks Erasmus Plus projekti “The VET learning Community” (TVLC) tulemusi (projekti number 2016-1-NL01-KA202-022909). Projekti partnerid on alustanud KAASAVA HARIDUSE loomise nimel tihedamat koostööd ja võimaluste (sh raskuste) väljaselgitamist oma riikides. Projekt panustab jätkusuutlike partnerlussuhete loomisesse erivajadustega inimestele kutse- ja täiendusõppe pakkumisele spetsialiseerunud asutuste ning teiste kutse- ja täiendusõppe asutuste vahel. Partnerlussuhted luuakse läbi süstemaatilise, erinevatel teemadel, kogemuste vahetamise, võrdlemise ja nendest õppimise, lähtudes kaasava hariduse põhimõtetest. Projekti konsortsium usub, et luues riiklikud ja rahvusvahelised strateegilised ja toimivad partnerlussuhted, on võimalik panustada kaasava hariduse kontseptsiooni loomisesse ja rakendamisse kõikidele õppijatele.

Meie ühiskonnas on erineva funktsioneerimisvõimega inimesi ja inimeste rühmasid. Erivajaduse olemasolu on iga inimese elutsükli osa ning võib ilmneda erinevatel eluhetkedel. Üldiselt seisavad inimesed vastamisi oma erivajadustega ühiskonnas, mis ei ole valmis ega vastuvõtlik inimeste erinevustele, samas kui iseseisev toimetulek on üks inimelu peamisi aspekte. Indiviidi jõustamist, et ta suudaks teha ise oma elu kohta otsuseid ja võtta vastutust, peetakse oluliseks iseseisva toimetuleku osaks. Kaasava ühiskonna võti seisneb selle vastuvõtlikkuses ja toes, võimaldades kõikidele inimestele nende põhiõiguste kasutamist. Ulatuslikus uurimuses annavad Erasmus Plus projekti „The VET Learning Community“ (TVLC) partnerid ülevaate nendest eeltingimustest rakendamaks kaasavat haridust kutse- ja täiendõppe asutustes riiklikul tasandil, võrreldes erinevate riikide kontekstis riske ja võimalusi. Ülevaadet eeltingimustest toetavad kõikidele kutse- ja täiendõpet pakkuvatele asutustele kohalduvad kaasava hariduse rakendamise juhised.

Kõik Euroopa riigid on võtnud endale kohustuse töötada selle nimel, et luua võimalikult kaasavad haridussüsteemid. Kaasavad haridussüsteemid on üheks peamiseks eelduseks teel sotsiaalselt kaasavamate ühiskondade poole. Hetkel ei ole ühtset rahvusvahelist definitsiooni kaasava hariduse kontseptsioonile.

Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur on seisukohal, et „kaasava hariduse süsteemide lõpliku nägemuse kohaselt tuleb tagada, et igas vanuses õppuritele pakutakse kohalik kogukonnas koos sõprade ja kaaslastega sisukaid ja kvaliteetseid haridusvõimalusi“. Selline nägemus vajab hariduses õpetamise ja õppija toetamise kultuuri muutmist. Samuti on vaja liikuda hariduses ja täiendõppes eemale lähenemisest „üks suurus sobib kõigile“ ning liikuda isikukeskse lähenemise poole, mis võimaldab arvestada konkreetse õppija vajadustega.

Kümme partnerit TVLC projektis jagasid ühist vaadet, et nii riiklik kui Euroopa hariduspoliitika peaks põhinema kaasava hariduse ja võrdsete võimaluste ning kõikidele õppijatele kättesaadavuse ja ligipääsetavuse põhimõtetel.

Partnerid usuvad, et kutse- ja täiendõpet pakkuvad asutused peaksid pakkuma kutse- ja täiendõppekavasid kõikidele õppijatele, nii hariduslike erivajadustega kui ilma. Nad uurisid

kõiki õppijaid kaasava kutse- ja täiendõppe võimalusi ja piiranguid oma asutustes ja riikides. Kaasava kutse- ja täiendõppe rakendamiseks vajalikud eeldused, mis olid sarnased kõigis viies projektis osalenud partneri riigis on:

- Ühtse ja järjepideva õigusliku ja finantsilise raamistiku olemasolu, mis võimaldab ja julgustab koostööd ja praktikate vahetamist kutse- ja täiendõppe asutuste, erivajadustega inimestele kutse- ja täiendõppe pakkumisele spetsialiseerunud asutuste ja teiste partnerite vahel, kes panustavad kaasavama kutse- ja täiendõppe loomisesse.
- Tõsta erivajadustega õppijate vanemate erivajadusteta õppijate, kutse- ja täiendõppeasutuste juhendajate ja õpetajate teadlikkust ja motivatsiooni kaasavama kutse- ja täiendõppe süsteemi rakendamise võimalustest ja eelistest.
- Suurendades kutse- ja täiendõppeasutuste õpetajate teadmisi, oskusi ja kompetentse erivajadustega õppijate õpetamisel ja juhendamisel.
- Luua rahalised võimalused ja spetsialiseerunud inimeste olemasolu, kes rakendaksid abinõusid, mis toetavad õpetajaid ja hariduslike erivajadustega õppijaid nende õppeteekonnal.
- Kutse- ja täiendõppeasutuste paindlikkuse suurendamine õppekavade kohandamisel vastavalt õppija vajadustele.
- Luues kohandatud õpimaterjale hariduslike erivajadustega õppijatele.
- Parandades füüsiliste õpitingimuste ligipääsetavust (hoone, klassiruumid ja asukoht).

Mitmed kaasava kutse- ja täiendõppe tingimused on seotud kvaliteedijuhtimissüsteemiga. Eriti on abi kutse- ja täiendõppeasutusel kaasava kutse- ja täiendõppe loomisel EQUASSi süsteemi tingimuste rakendamisest, mis on sektorispetsiifiline, kuid EQAVETi raamistikule vastav, kvaliteedijuhtimissüsteem.